

Oponentský posudek

na disertační práci Marie Kolářové

Svoboda křesťana – pojem a problémy uznání v kanonickém právu

Vedoucí práce: prof. JUDr. Ignác Antonín Hrdina, DrSc.

Praha 2008

Disertační práce byla předložena na KTF UK v Praze na Katedře pastorálních oborů a právních věd. Téma disertace se pohybuje v oblasti práva, filozofie a teologie a konkrétně se věnuje pojmu a problémům uznání svobody křesťana v kanonickém právu. Cílem práce je, jak uvádí autorka v úvodu, analýza svobody křesťana v recentním kanonickém právu, vymezení jednotlivých konkrétních svobod a práv a okolností, které souvisí s uznáním těchto práv.

V úvodu autorka stručně naznačuje témata jednotlivých kapitol a přístupy k jejich zpracování a upozorňuje, že ve zpracování se budou prolínat metody práva, filozofie a teologie. Pak už se disertace postupně věnuje tématům jako svoboda, právo, právo v církvi, morální normy versus právní normy, lidská práva a základní svobody, limity svobody rozhodování, základní práva a svobody, svoboda svědomí, až se konečně dostane k prezentaci jednotlivých svobod a práv v současném západním kodexu a stručně končí pojednáním o obhajobě práv v latinské církvi. Jednotlivé kapitoly zpravidla nejprve vysvětlují klíčový pojem dané kapitoly ne ani tak jako teoretické cvičení, ale spíše aby naznačily kontext a přiblížily se o další krok k hlavní otázce disertace. Všechny kapitoly spolu vytvářejí jakési široké panoráma, ze kterého na jednom místě vyrůstá pojednání o svobodě křesťana v kanonickém právu. V závěru je ve zkratce jakoby z dálky ještě jednou v minulém čase vidět průběh celé disertace. Četbu disertace usnadňuje přehled použitých zkratek. Práce je uzavřena seznamem pramenů a literatury a anotací, která přináší názvy a podtituly deseti kapitol v angličtině.

Panoramatická celistvost zvolené problematiky je pravděpodobně to nové, co autorka svou disertací přináší. Jednotlivé kapitoly totiž mapují a srovnávají různé názory, nepřinášejí nic nečekaného, ale spíše zvažují jednotlivé přístupy a argumenty a příklánějí se k těm, které jsou, domnívám se, v harmonii s vnitřním autorčíným postojem, tj. s odpovědným zapojením jednotlivých věřících (laiků, duchovních i řeholníků) do života církve a jejich aktivní účastí na poslání Krista a církve.

Nakolik se jedná o práci interdisciplinární, otevírá se otázka ohledně metody, resp. metod práce s jednotlivými texty. Disertace ukazuje, že autorka je zběhlá v oblasti teorie (světského) práva a odpovídajícím způsobem používá a cituje jak literaturu, tak i legislativní texty a judikaturu. Teologické a kanonické prameny (legislativa a literatura, bez judikatury) většinou uvádí s odkazem na české překlady a vydání, či na internetové zdroje v angličtině, ale ne na původní jazyk a autentická vydání, což by zpravidla byla *AAS*. Domnívám se, že je škoda, že se zpracování této disertace nestalo také příležitostí k setkání s původním jazykem a autentickými vydáními teologických a kanonických pramenů. V několika momentech se ukáže slabost tohoto přístupu v nepřesných překladech. Bohaté množství odkazů pod čarou

dokládá velké množství zpracované literatury cizích autorů, avšak citace z literatury uvedené uvozovkami jsou vždy v češtině, aniž by bylo zmíněno, kdo je autorkou překladu.

Komentáře a otázky k jednotlivostem:

V disertaci se opakovaně argumentuje biblickým výrokiem, že Bůh stvořil člověka ke svému obrazu (např. str. 15, 16, 23, 56, 69, 100 ...). Bylo by zajímavé zvážit, nakolik používání tohoto výroku v jednotlivých místech disertace odpovídá danému starozákonnímu výroku, resp. co by k používání tohoto výroku mohla říci biblická antropologie.

Str. 72: I když autorka v různých souvislostech poukazuje na překonanost pozitivního práva, přesto konstatuje „Morálka je stejně jako právo založena na systému norem.“

Str. 112: Bez vysvětlení a bez odkazu se tu objevuje výrok: „I v mimokřesťanském pojetí existuje vědomí toho, že lidská práva se neváží na žádné hlasování, které probíhalo ve společnosti.“ Přemyslím, nakolik je vůbec možné jednoznačně hovořit o lidských právech v mimoevropských kulturách?

Str. 130: Má institut dobrých mravů nějakou obdobu v kanonickém právu?

Str. 160: Předkládám autorce disertace ke zvážení, zda je vhodnější v českém překladu *Ad tuendam fidem* říci „... pevně přijímat a vyznávat ...“, či „... pevně přijímat a uznávat ...“

Str. 171: Kánon 208 stanoví, že všichni křesťané jsou si rovni nejenom co do důstojnosti, ale i co do činnosti. Jaký význam má pro uznání svobody křesťanů v kanonickém právu rovnost věřících co do činnosti?

Str. 186-187: Právo na dobrou pověst a na ochranu soukromí není snadné uskutečnit v životě, ani formulovat teoreticky: Jak by bylo možné smířit tato dvě vyjádření „Kritériem neoprávněnosti zásahu do dobré pověsti je jeho nezákonnost, nikoli nepravdivost.“ a „Pro představeného je obtížné v některých případech vyhodnotit, nakolik se jedná o bezdůvodné útoky a nakolik o pravdivá tvrzení.“?

Str. 188: Jak máme rozumět vyjádření „Proti právu na ochranu soukromí působí zmíněné případy sexuálního zneužívání“?

Str. 190: V poznámce č. 501 by bylo vhodné ještě zmínit právo jáhna na správní odvolání podle kánonu 1030.

Str. 192: Rozlišování termínů „obřad“ a „církev *sui iuris*“, zdá se, není snadné ani v odborné terminologii, ani v běžné mluvě. Citovaný kánon 27 z Kodexu kánonů východních církví nezmiňuje církev vlastního obřadu, ale „*Ecclesia sui iuris*.“ Ostatně i název této části kodexu „*De ecclesiis sui iuris et de ritibus*“ naznačuje terminologickou diferenciaci.

Str. 196: Při hodnocení práva na křesťanskou výchovu by stálo zato zvážit, zda soulad s učením církve je pro rodiče omezením ve výchově jejich dětí, či zda může být obohacením této výchovy.

Str. 197: V poznámce 520 je uvedeno do jisté míry negativní mínění jedné autorky, které je ještě umocněno vyjádřením „ve skutečnosti“. Domnívám, že tento názor je částečný a dosti subjektivní, a že po pečlivějším seznámení s touto problematikou z více stran, by autorka této disertace mohla dospět k jinému hodnocení takto realizovaného práva rodičů na výchovu svých dětí.

Několik drobností:

Str. 174: V pozn. 167 by bylo přesnější si všimnou původního textu: *Laici, sicut omnes christifideles, ...*

Str. 220: LARA Rosalio Castillo má dvě příjmení CASTILLO LARA, po otci a po matce jak je zvykem ve Španělsku, resp. ve Venezuele, a dvě křestní jména Rosalio José.

Několik gramatických nepřesností, které nikterak nepřekážejí jednoznačnému porozumění vět, jsem naznačil tužkou přímo do textu.

Výše uvedené komentáře a poznámky nechtějí umenšit hodnotu disertační práce, ale spíše dokládají aktivní zájem a další otázky, které četba předložené disertace ve čtenáři vzbuzuje.

Celkové hodnocení:

Disertace ukazuje erudici autorky v oblastech teorie práva, teologie a kanonického práva. Ukazuje schopnost autorky formulovat konkrétní problematiku do tématu, schopnost toto téma zpracovat a argumentací se dobrat k výsledku. Velmi rád doporučuji předloženou disertaci k obhajobě a k získání doktorátu.

doc. Jiří Kašný, Th.D.

Teologická fakulta Jihočeské univerzity

České Budějovice

22. srpna 2008